

(4) Formulam juramenti, quod absentis Archiepiscopi Procurator præstare debet, habes in cit. *Constit. Rerum ecclesiasticarum* Benedicti XIV.

(N. S. Pro Hispaniarum Regnis, ad ornandos Pallio Indiarum Archiepiscopos delegatur hodie facultas alicui ex Dignitatibus ejusd. Ecclesiæ. Vide *sis Vilar de Regim. Eccl. Part. 1 Q. art. 3.*)

45. Ita autem pallium adhæret personæ Archiepiscopi, ut neque alteri commodari possit, et secundum, ac tertium petendum sit, si quis iterum, ac tertio Ecclesiam mutet (1). Denique ubi Archiepiscopus sepelitur, cum eo simul pallium, vel pallia, si plura accepit, humanda sunt (2). Singularem privilegio Cardinalis Episcopus Ostiensis, cum Romanum Pontificem consecrat, pallio utitur (3), et beneficio etiam Sedis Apostolicæ quibusdam Episcopis pallii usus concessus est (4).

(1) *Cap. 4 de Postulat. Prælat.*, ibique Glossa in fin.

(N. S. Atque hæc de re hujus Pallii petitio magis ac magis in necessitatem abiit: licet quandoque etiam non petentibus concessum sit, uti Leandro Hispanensi Gregorius Mag. *Epist. 121 Lib. 4 indict. 2.*)

(2) *Cap. 2 de Auct. et us. pal.*

(3) Vid. Card. Petra tom. 5 ad *Const. 5 Pii 2. sect. unic.*, et Catalaam in *Comment. ad Pontif. Roman. par. 1 tit. 14 § 3 num. 5 pag. 259.*

(4) Ita Aretino Episcopo pallium dedit Clemens XII. *Const. Insignes 14 tom. 13 pag. 405 Bullar.* et ita quibusdam aliis Episcopis ab aliis Summis Pontificibus similiter pallii ipsius usus concessus est.

SECTIO IV.

DE COADJUTORIBUS.

46. COADJUTORUM OFFICIUM, ET ORIGO.—47 ET 48. EORUM SPECIES; ET QUI EOS CONSTITUAT?

46.

De Episcopis nunc pro eorum jurisdictione rediret oratio; sed quoniam uno loco comprehendimus universam eorum potestatem tum ordinis, tum jurisdictionis, pergimus ad reliquos Magistratus, atque ad Ministros, quorum est Episcopis in dioceseos regimine opitulari. Sit initium à Coadjutoribus. Senio, aut mala valetudine confectos Episcopos, aliosque Ecclesiæ ministros de gradu dimovere, injustum, atque inhumanum visum est. Ergo ab antiquis temporibus instituti sunt Coadjutores, qui impedito Antistiti subsidium compararent, ejusque vicem sustinerent. Primum Coadjutorum Episcoporum exemplum præbere videtur Ec-

clesia Hierosolymitana, ubi Coadjutor datus fuit Alexander Narciso Hierosolymitano Episcopo, qui annos natus erat centum, et viginti (1). Sed illustre præ ceteris est exemplum Augustini, qui Valerio Episcopo Hipponensi malæ valetudinis, senique causa coadjutor accessit (2).

(1) Primum hoc alicujus coadjutoris exemplum esse judicat Henricus Valesius in *Euseb. lib. 6 cap. 11 pag. 268 edit. Cantabrigiæ an. 1720.* Sed multa deinceps exempla coadjutorum occurrunt. Theotecnus Episcopus Cæsariensis sibi Anatolium coadjutorem adscivit, ac successorem designavit, et ambo communi studio Ecclesiæ præfuerunt, uti testatur Eusebius *Hist. lib. 7 cap. 32 pag. 370 ed. Valesii Cantabr. 1720.* Maximum simul cum Macario Episcopum Hierosolymitanum fuisse, scribit Sozomenus *Hist. lib. 2 cap. 20 pag. 70 cit. ed. Valesii*; et Orionem Episcopum Palæbiscensem sibi coadjutorem, et successorem Siderium elegisse, tradit Synesius *ep. 67 pag. 209 ed. Petav. Paris. 1635.* Theodoretus *lib. 5 cap. 4 pag. 197 cit. ed. Valesii* memorat Joannem Episcopum Apameæ, qui coadjutorem habuit Stephanum, et Ambrosius, sive potius auctor epistolæ *de Causa Bonosi tom. 3 opp. S. Ambrosii col. 1093 ed. Maurin. Venet. 1751,* Senecionem, qui Basso Episcopo coadjutor fuit.

(2) Possidius in *Vit. Augustin cap. 8 col. 262 tom. 10 opp. S. Augustin. ed. Venet. an. 1753.* Et Augustinus quidem, vivo adhuc Valerio, Episcopus ordinatus est, quamobrem ei scrupulus animo insedit, ut ipse ait *ep. c. 13 col. 21 790 tom. 2 ed. cit.: adhuc in corpore posito beatæ memoriæ Patre, et Episcopo meo sine Valerio Episcopus ordinatus sum, et sedi cum illo, quod Concilio Nicæno prohibitum fuisse nesciebam, nec ipse sciebat.* Hinc Eraclium collegam elegit, at Episcopum non ordinavit: *Quod reprehensum est, inquit, loc. cit. in me, nolo reprehendi in filio meo. Erit Præbyter, uti est, quando Deus voluerit, futurus Episcopus.* Spectat Augustinus ad Nicænum canonem 8, quo cautum erat, ne duo in una urbe essent Episcopi; verum hic canon non obtinebat, cum justa erat causa, propter quam duo in una civitate Episcopi constituerentur, uti ostendunt exempla, quæ paulo ante indicavimus.

Duos non semel in Hispania Episcopos uni Sedi præsedisse, occasione maxime et Arianorum et Priscilianistarum ad fidem conversorum, ex historia demonstratum est. V. Florez *España Sagrada t. 6, pag. 150, n. 22; G. Cardillum de Tolet. Concil., cap. 42.* Extra hos vero casus numquam talis Prælatorum dualitas apud nos permessa, ut ex Hilarii ad Ascan. Tarrac. epistola liquido constat. (Aguirre, *Conc. Coll. t. 2.*)

(N. S. Perpetuum Episcopo Coadjutorem dare antiquitus Synodi Provincialis, plebe etiam consentiente, jus erat, eodem prorsus modo, quo Episcopi eligebantur; at jure novo cujuscumque generis Coadjutores non nisi à R. Pontifice dantur Episcopis; dumtaxat in Ecclesiis nimis ab Urbe dissitis, auctoritate Apostolica, vel ipse Episcopus cum adsensu Capituli unum, vel plures sibi Coadjutores adsciscit, vel Episcopo impote, duæ partes Capituli Coadjutorem constituent. Demum ubi Episcopus Coadjutorem, quo ipsi omnino opus est, accipere nolit, Apostolicis Rescriptis est Ecclesiæ providendum.

Hispaniarum Ecclesia ab Episcopatuum successione prorsus abhorruit. Exemplo sit Epistola Patrum Tarræconens. ad Hilarum P. eo fine directa, ut

indicaret, quid agendum esset in Irenæum, quem Nundinarius successorem in Ecclesia Barcinonensi designarat; quibus ipse rescripsit, repellendum à Barcinonensi Irenæum, et alium in ejus locum eligendum esse. Synod. quæ Tolet. IV *Can. 19*, alias 18, *inter* Episcopalis dignitatis indignos, eos, qui à decessoribus eliguntur, enumerat.

Reges etiam nostri perpendentes, quantum Ecclesiasticæ disciplinæ vulnus infligeretur frequenti Coadjutorum cum futura successione permissu, omnem Coadjutoriis aditum præcludere curarunt, præterquam urgente necessitate, in Episcopatibus, et Prælaturis: *Legg. 1 tit. 19. 1, 4 et 5 lit. 13 lib. 1 Novis. Compil.* Verum post Concordatum Clementem XII inter et Philippum V initum 12 Novemb. an. 1757, cujus in articulo 17 Coadjutores ad Præbendas permittuntur, his adpositis conditionibus, quod ipsi prius litteras acciperent ab Ordinario, vel Capitulo, quibus de necessitate, vel utilitate Ecclesiæ testentur, et quod nihil adiciendum sit pensionis Coadjutoribus, frequentissimæ vigeant Coadjutoriæ; donec novissimo inter Benedictum XIV, et Ferdinandum VI inito Concordato, quo totus Ecclesiasticus Patronatus Coronæ perpetuo adjudicatur, obsolevere hujusmodi Coadjutoriæ, quum Regis, qua Patroni, debeat prius adsensus impetrari. Permittuntur tamen nonnumquam in Beneficiis, præsertim Parochialibus, Coadjutores etiam perpetui, si vera vel necessitas, vel utilitas Ecclesiæ interveniat, adsignata quadam proprietario reddituum portione, reliqua Coadjutori deputata.

47. Dantur Coadjutores vel ad tempus, quamdiu scilicet vitæ usura fruiat Prælati, quem vis adversa morbi, aut senectutis suum munus exercere vetat; vel perpetuo, qui nimirum mortuo succedunt. Uterque coadjutor Episcopis non nisi à Summo Pontifice dandus est (1); ceteris beneficiorum Rectoribus etiam Episcopus Coadjutores ad tempus constituit (2).

(1) *Cap. unic. de Cleric. ægrotan. in 6: Concilio, Trid. sess. 25 cap. 7 de Reform.*

(2) *Concilio Trident. loc. cit. cap. 3 et ult. de Cleric. ægrotan.*

48. Nunc, qui Episcopis dantur, coadjutores sine jure futuræ successionis, dicuntur *suffraganei*, quales habet Cardinalis Episcopus Ostiensis, atque Episcopus Sabinus, alique præsertim in Germania Episcopi, quorum diœceses tam late patent, ut his adjutoribus opus habeant ad Episcopale munus recte exercendum. Hi sunt Episcopi insigniti titulo *in partibus infidelium*, uti sunt etiam Episcopi coadjutores, qui jus habent succedendi. Utrique enim decorantur ordine Episcopali, ut ea peragant, quæ hujus ordinis propria sunt (1).

(1) Vide Andrencium *Hierarch. Eccl. tract. de Episc. titul.*, et Benedictum XIV. *de Synod. diœc. lib. 13 cap. 14.*

In Hispania aliquando Prælati Coadjutores sine ordine episcopali dabantur, qui *coadjutores gobernadores* appellati sunt. Licet Regiam appro-

bationem obtinerent, postquam ab ipsis Prælati nominati aut propositi, non tamen perpetui erant; sed ex adverso, moriente Episcopo, cui in auxilium vocati fuissent, illorum missio expirabat. Non ita tamen qui *Episcopi auxiliares* dicuntur. Hos Prælati Regi proponebant, et prævia ejus approbatione, Rom. Pontifex confirmabat, episcopatura *in partibus infidelium* ipsis adjudicans; nec per Prælati proprietarii obitum cadebat istorum jus, et ad percipiendam ex Sedis, cui adjuncti erant, redditibus, partem sibi ante ordinationem adsignatam, nec ad retinendum munus suum; quum solum perpetuam ob causam, probe cognitam, talium auxiliarium constitutio procederet.

Hiscæ observatis, notandum est Concordati an. 1851 art. 5 ita statui:

• Quod si accurator alicujus Diœcesis administratio Episcopum auxilia-rem exposcat, hujusmodi necessitati consueta forma canonica occurrat...
• Sepsæ autem, et Nivariæ (Ceuta y Tenerife) Episcopi auxiliares statim constituentur.

Qui Prælati, abs dubio ea, quam nuper indicavimus, ratione instituentur: ipsorum autem cuique ejusdem Conventionis art. 51 annuus 40.000 argenterum redditus consignatur.

De ceteris, quæ ad beneficiorum coadjutores spectant, V. hujus tit. sect. 9 ad fin.

SECTIO V.

DE CHOREPISCOPIIS.

40. CHOREPISOPORUM OFFICIUM, ET ORDO.—50. EORUM POTESTAS.

49.

Quemadmodum Episcopi, cum propter morbum, aut ingravescentem ætatem suo recte munere fungi non poterant, in civitate Coadjutores habebant, ita cum nimis late patebat diœcesis, in pagis, atque oppidis longe dissitis habebant Chorepiscopos, adjutores, et administratos laborum suorum. Dicuntur Chorepiscopi, quasi *ruris* Episcopi. De his quæri solet, num Episcopi, an tantum Presbyteri fuerint; sed longe probabilior est sententia illorum, qui eos meros Presbyteros fuisse arbitrantur (1).

(1) Episcopos Chorepiscopos fuisse putant Henricus Hammondus *diss. 3 contr. Blondell. c. 8 per tot. præsertim §. 41, 42, 43 pag. 164. Londini 1651*, Guillelmus Beveregius *Not. in conc. Ancyran. can. 15 in Pandect. Canon. tom. 2 pag. 175. Oxonii 1672*, Josephus Bingham, *Orig. eccl. lib. 2 cap. 14 §. 4 tom. 1 pag. 195*; atque hi quidem præsertim nituntur Athanasii loco *Apolog. contr. Arian. tom. 1 opp. pag. 158 ed. Patavii an. 1777*, cujus hæc verba sunt: *Marceles regio est Alexandrina, in qua numquam Episcopus fuit, aut Chorepiscopus; sed universæ illius regionis Ecclesiæ Alexandrino parent Episcopo. Presbyteri autem singuli suos vicos habent*

maximos, qui decem circiter sunt, imo plures numero. Apertum hic quidem discrimen inter Chorepiscopos, et presbyteros constituitur; sed nullam equidem video causam, propter quam hoc discrimen potius ad ordinem, quam ad officium, et jurisdictionem referendum videatur. Atqui Athanasius minime adversarius est nobis, si dicamus, unum, et eundem fuisse ordinem chorepiscoporum, et presbyterorum, dissimile tamen officium, et dissimilem jurisdictionem. Rectius igitur Franciscus Turrianus *Not. in c. 54 Conc. Nic. Arab.* apud Labbæum *tom. 2 Conc. col. 517.* Antonius Augustin. *Epit. jur. can. par. 1 lib. 6 tit. 1 c. 3 et seq. pag. 259 tom. 5 op. ed. Luc. 1770.* Ludovicus Thomassinus *Vet. ac nov. Eccl. discipl. p. 1 lib. 2 c. 1. Natalis Alexander Hist. Eccl. sæc. IV. Append. ad diss. 44 quæst. un. t. 4 pag. 649;* ubique Mansius *in not. pag. 655 ed. Ven. 1776.* Chorepiscopos Presbyteros fuisse contendunt, nisi præsertim canone 8 Concilii Nicæni *tom. 2 col. 58 coll. Labbæi,* et canone 10 Concilii Antiocheni *tom. 2 col. 590 ejusd. coll. Labbæi;* ex quibus manifestum est, Chorepiscopos Episcopos non fuisse. Quod etiam, re diligenter cognita, et expensa, definitum est, uti patet ex Capitularibus Regum Francorum apud Baluzium *tom. 1 col. 253 ed. Ven. an. 1772.* Cum enim Carolus M. ea de re Legatos misisset ad Leonem III. Pontificem, responsum est, Chorepiscopos meros esse Presbyteros, ideoque irritum esse quidquid ipsi gesserant proprium ordinis Episcopalis. Quod probaverunt Ratisponensis Concilii Patres apud Sirmondum *Conc. Gall. t. 2 p. 259 et seq. Paris. 1629;* ac deinceps etiam Synodus Parisiensis *an. 829 lib. 1. c. 27 loc. cit. pag. 502 tom. 2,* respondit, nihil eorum, quæ ad Episcopalem ordinem pertinent, fieri à Chorepiscopis posse. Interdum vero Chorepiscopi etiam erant Episcopi, quod recte observant Cabasutius *Notit. conc. cap. 8,* Petrus de Marca *Concord. sacerdot. et imper., lib. 2 cap. 13,* Bellarminus *de Cleric. lib. 1 c. 17 pag. 159 opp. tom. 2 ed. Venet. an. 1721;* atque ad hos pertinent canones omnes conciliorum, quibus Chorepiscopis cum venia Episcopi Diaconos, et Presbyteros ordinare permittitur.

50. Chorepiscopi non unam, ut Parochi, sed plures singuli curabant Ecclesias, easque lustrabant (1), dabant literas *pacificas*, seu *formatas* (2) clericis ruralibus in aliam diocesim abeuntibus; minores ordines conferebant (3). Sed cum intra suæ potestatis fines non se continerent, et jura invaderent Episcoporum, salvis visum est eam dignitatem extinguere, ac delere, quod in Occidente primum factum est Leone III. Pontifice (4); sed tamen etiam post Leonis ætatem mentio Chorepiscoporum occurrit (5).

(1) Quod Chorepiscopi diocesim lustrarent, dicti sunt etiam *Periodevtae*, hoc est *circuitores*, et *visitatores*, quos memorat Laodicensis Synodus *can. 57. Delect. actor. Eccl. Univ. col. 48 tom. 1.* Sed non inde effici potest, Chorepiscopos, et Periodevtas unum, atque idem fuisse: quod aliquibus visum est. Vide Fabrotum *ad Cujacium in tit. 3 Cod. de Episc. et Cler. col. 28 tom. 2 par. 1 ed. Ven. 1758.* Omnis quidem Chorepiscopus erat Periodevta, sed non semper Periodevta erat Chorepiscopus, uti rectissime observat de Roye *Inst. jur. canon. lib. 1 tit. 15.* Verum quod contendit Binghamus *Orig. eccl. lib. 2 cap. 14 §. 12 tom. 4 pag. 201 ed. Halæ Magdeburg.*

an. 1751, à Laodicensi Synodo cit. can. 57 in locum Chorepiscoporum constitutos fuisse Periodevtas, id nullum habet idoneum fundamentum, quo niti posse videatur.

(2) Formatarum literarum multæ erant species. Nam aliæ erant *epistolæ commendatoriæ*, aliæ *communicatoriæ*, aliæ *dimissoriæ*. Postremæ hæ tantum ad clericos pertinebant, quibus dabantur, cum se in aliam diocesim conferebant, ut ibi domicilium constituerent; atque hæ literæ *dimissoriæ*, et interdum etiam *pacificæ* dicebantur, quoniam testabantur, clericum cum pace Episcopi sui ex antiqua ecclesia fuisse dimissum. *Commendatoriæ*, et *communicatoriæ* dabantur omnibus tum clericis, tum laicis, qui per aliam diocesim iter faciebant, eæque testimonium erant orthodoxiæ, et ecclesiasticæ communionis illius, qui epistolas ipsas deferebat. Nam tanta erat concordia, atque inter omnes Episcopos consensus animorum, ut nemo ecclesiasticæ communionis in aliena diocesi particeps fieret, nisi ea dignus proprii Episcopi testimonio deprehenderetur. Ita per eas literas Ecclesiarum unio ostendebatur, sive, ut verbis utar Tertulliani *de Præscript. cap. 20 pag. 206 ed. Rigallii Paris. 1675, communicatio pacis... et conlleseratio hospitalitatis* demonstrabatur; Hinc Optatus Milevitanus *l. 2 p. 52 ed. Antuerpiæ 1702, Totus, inquit, orbis commercio formatarum in una communionis societate concordat. Commendatoriæ literæ dabantur vel hominibus, quorum illustrior erat conditio, vel etiam ejusmodi hominibus, quorum existimatio in discrimen vocata fuerat, vel clericis, qui in exteris regiones concedebant; communicatoriæ obtinebant omnes, qui in Ecclesiæ erant communionem, cumque ea pacem colebant, ideoque *pacificæ*, et *ecclesiasticæ*, atque interdum etiam *canonicæ* dicebantur. Omnes generali nomine *formatæ* dicebantur, quod peculiari forma, ac singularibus signis, et characteribus scriptæ erant, ne quis falsas obtruderet, et omnes ab Episcopo concedebantur. Ad has autem literas pertinet Canon Apostolorum 54 apud Cotelerium *PP. Apostol. tom. 1 pag. 446 ed. Amstelædami 1724;* itemque Concilium Carthaginense *l. can. 7 apud Labbæum tom. 2 col. 749 ed. Venet. Laodicenum Can. 41 col. 1538 tom. 1 ejusd. collect. Antiochenum Can. 7 an. 341 apud eund. Labbæum tom. 2 col. 590. Agathense c. 58 tom. 5 col. 527., Chalcedonense c. 11 col. 1632 tom. 4., Carthaginense III. Can. 23 col. 1405 tom. 2 ejusd. collect. Quas literas cum in illo persecutionum discrimine dedissent Confessores quidam, quorum magna erat in Ecclesia existimatio, id ab iis fieri vetuit, atque alias à proprio Episcopo communicatorias literas unicuique dari jussit Concilium Eliberitanum *Can. 25 col. 996 tom. 1,* et Arelatense *l. Can. 9 col. 1452 tom. 1 loc. cit.* Non enim duo hi canones, uti putat Baronius ad *an. 142 num. 9 pag. 157 tom. 2 ed. Lucæ,* intelligendi sunt de martyrum libellis, quos lapsi impetrare solebant, ut in Ecclesiæ communionem reciperentur; quod recte animadvertit Albaspinaeus *in not. ad cit. can. 25 Conc. Eliber. pag. 167 ed. Neapol. 1770.* Chorepiscopos autem dedisse literas *pacificas*, seu *formatas*, manifestum est Concilio Antiocheno *can. 8 loc. cit. col. 1538,* cujus hæc verba sunt: *nec præbyteri qui sunt in pagis, dent canonicas epistolas, vel ad solos vicinos Episcopos epistolæ emittant. Chorepisc. autem nulli reprehensioni affines dent pacificas.***

(3) Concilium Antiochenum *Can. 10 col. 1538 loc. cit.*

(4) *Vid. Capitular. Caroli M. lib. 6 cap. 121 apud Baluzium Capitular. Rug. Francor. col. 253 tom. 1 ed. Venet. an. 1772.*

(5) Concil. Parisiensis *an. 829 lib. 1 can. 27 apud Labbæum tom. 9 col. 729., Meldense an. 845 c. 44 col. 975 loc. cit., Metense an. 888 c. 3 col. 594 tom. 11 collect. Labbæi, Viæ Thomassinum part. 1 lib. 2 cap. 1 et 2, et*

Morinum *Exerc. sac. cap. 41 et de Sac. Ordin. par. 5 exerc. 4.* Sua jam aetate Chorepiscopus exolevisse, testatur Balsamon *in can. 15. Concilii Ancy-rani apud Beveregium Pandect. canon. tom. 1 pag. 386 Oxonii 1672.*

Quamvis S. Isidorus, *Offic. lib., cap. 6,* de Chorepiscopis mentionem fecerit, universalem tamen ibi Ecclesiam respexit, non unice Hispanam, ubi tale nomen nunquam auditum, nostrates AA. contendunt. Et licet in aliqua canonum collectione contrarium appareat, Hispalensis II Concilii Can. 7, eo in loco non *Chorepiscopus sed Presbyteros* legendum, ex antiquioribus ac castigatissimis exemplaribus, Loaysa, Aguirre, alique plenissime demon-strant.*

SECTIO VI.

DE PRÆLATIS INFERIORIBUS.

51. PRÆLATI INFERIORES, EORUMQUE DIVISIO.—52 AD 54. SINGULORUM PO-TESTAS.

51.

Medium inter Episcopos, atque Presbyteros locum tenent Prælati inferiores, nimirum antisites, qui expertes ordinis epis-copalis, in sibi subjectas Ecclesias, atque personas jurisdictionem exercent. Non idem omnium eorum Prælatorum gradus, ne-que eadem ratio est. Nam alii sunt ab Episcopi potestate sub-tracti, qui certo præsent generi personarum intra septa alicujus ecclesiæ, aut monasterii, vel conventus existentium, quales sunt Superiores regulares, et nonnulli Prælati sæculares, qui immediate subsunt Sedi Apostolicæ una cum Ecclesia, ejusque clericis, atque ministris, quibus præfecti sunt. Alii præsent clero, et populo alicujus regionis, quæ tametsi ab Episcopi po-testate substracta sit, tamen sedet in illius diœcesi, à qua undi-que circumscibitur. Alii denique propriam habent quasi diœ-cesim à cujusvis Episcopi diœcesi avulsam, et separatam, in qua jurisdictionem obtinent quasi episcopalem (1).

(1) Vid. Card. Petra *ad Const. 4 Callixti III. sect. 1 pag. 90 tom. 5,* et Benedictum XIV. *de Synod. Diœcesan. lib. 2 cap. 11.*

52. Omnium nobilissimi sunt Prælati, qui separatam quasi diœcesim habent; nam hi proprie, et vere *Prælati nullius* di- euntur, atque inter Ordinarios recensentur. Ceteri exempti qui- dem sunt ab Episcopi jurisdictione, sed nullam habent quasi diœcesim ab illius diœcesi distinctam, in qua ordinariam juris-

dictionem exercent (1). Itaque Prælati *nullius* minus propriæ vo- cari possunt, cum revera in Episcopi diœcesi sint.

(1) Vide Benedictum XIV. *in Const. Apostol. 76. tom. 1 ejus Bullar. pag. 149 et Const. Inter multa 53 pag. 166 tom. 2 ed. Romæ 1754.*

53. Prælati inferiores vel sæculares sunt, vel regulares; alii beneficio Sedis Apostolicæ habent usum Pontificalium, alii vero non habent (1). Omnium potestas oritur vel ex privilegiis Sum- morum Pontificum, vel ex præscriptione, quæ hominum memo- riam superat (2). Quare et amplior, et angustior est, uti ferunt leges privilegii, vel consuetudinis, unde procedit. Generatim Abbates Regulares, qui in Sacerdotio sunt, et solemnem ab Episcopo benedictionem acceperunt, suis subditis regularibus pro jure suo primam tonsuram, et minores ordines conferunt, reliqui vero expresso privilegio opus habent (3).

(1) Vide Giraldum *Exposit. Jur. Pontific. part. 1 tit. 33 tom. 2 pag. 722 et seq.*, ubi multa sunt de usu Pontificalium, quem habent Prælati Episcopo inferiores.

(2) Confer Benedictum XIV. *in laudata Const. Apostolicæ §. 2 pag. 150, et in Const. Inter multa §. et sane pag. 163.*

* Prælatos *nullius*, ab origine tales, quidam Pragmatici admittunt. Ve- rum quid hac de re sentiendum sit, tradit C. S. Berardi, *in 1, et 2 lib. De- cretal., Dissert. 5, cap. 3, §. Superest.*

Notandæ quidem sunt binæ sap. P. Benedicti XIV Constitutiones hic à Cl. Auctore citatæ, in quibus opportunissimæ de exemptionibus regulas gene- rales stabilitas habemus.*

(3) Conc. Trident. *Sess. 25 cap. 10 de Reform.* De Subdiaconatu, ejus conferendi potestas interdum à Sede Apostolica quibusdam Abbatibus facta est, agit inter ceteros Juenin *de Sacram. dissert. 9 quest. 6 cap. 5.*

54. Quod vero attinet ad jurisdictionem quasi episcopalem, multa sunt, quæ Prælati inferiores, etiam cum discretam, et se- paratam quasi diœcesim habent, exercere non possunt, quam- quam in ipsa jurisdictione insita, et affixa videantur. Principio vetantur indicare, et habere synodum diœcesanam, nisi expres- sam ea de re facultatem à Summo Pontifice impetraverint, ea- que semper usi fuerint; et simili modo vetantur etiam eligere examinatores ad parochiales ecclesias per solemne examen con- ferendas (1). Hinc vicinior Episcopus in quasi diœcesi, quæ nu- llus revera est, et Episcopus diœcesanus in ecclesia exempta, quæ sedet intra fines suæ diœceseos, parochias confert, servata lege concursus, quæ à Concilio Tridentino constituta est. Par

est ratio literarum dimissorialium, quas illi dare nequeunt sæcularibus sibi subditis pro ordinibus suscipiendis; cum horum omnium ordinationes pertineant vel ad viciniorem Episcopum, si Prælati quasi diœcesim separatam habeat, vel, si Ecclesia exempta sit, ad Episcopum, cujus diœcesi continetur (2). De causis vero criminalibus, et matrimonialibus recte judicant Prælati, quibus sua quasi diœcesis separata est; non item Prælati exempti, nisi hoc privilegium obtinuerint vel à Summo Pontifice, vel per præscriptionem, quæ ultra hominum memoriam est (3).

(1) Vide Benedictum XIV. *de Synod. diœces. lib. 2 cap. 11 num. 6 et 7.*

(2) Concil. Tridentinum *Sess. 25 cap. 10 de Reform.* Consule Benedictum XIV. *loco mox indicato num. 15 et 16, Card. Petram ad Const. Apostol. in const. A Callixti III sect. 2 num. 67 et seq. pag. 116 et seq. tom. 5, et Giraldum Expos. jur. Pontific. par. 2 tom. 5 pag. 931.*

Virior in proposito Episcopus ille dicitur, cujus cathedralis Ecclesia Abbatiali proximior est; et quidem à viis ordinariis et magis tritis distantiam loci dimetiendo. Titul. Ses. 24. de Ref. cap. 9.

(3) Confer Card. Petram *loc. cit. num. 57 et seq. pag. 109 et seq.*

Apud nos Concordatum an. 1851 generaliter abolendas decrevit ab Episcoporum potestate exemptiones, ut ex sequentibus ipsius articulis apparet:

Art. 9. Cum ex una parte necessitas urgeat opportune medendi gravibus incommodis, quæ in ecclesiastici regiminis detrimentum oriuntur ex dispersione territorii ad quatuor militias Sancti Jacobi, Alcantaræ, Calatravæ et Montesie hactenus pertinentis; ex altera vero deceat religiose servare et memoriam instituti tantopere de Ecclesia, ac Republica meriti, et prærogativas Catholicorum Regum, utpote Magnum ipsorum militarium ordinum Magisterium ex Apostolica concessione obtinentium; in nova Diœcesium circumscriptione definitus quidam assignabitur locorum numerus infra certum radium, seu circulum consistentium (*que formen colo redondo*), ut ibi Magnus prædictarum militiarum Magister ecclesiasticam jurisdictionem exercere pergat, ad omnimodam eorum normam, quæ in memorata concessione, aliisque Pontificiis Constitutionibus præscribuntur.

Novum hoc territorium militarium ordinum Prioratus nuncupabitur, et Prior characterè episcopali titulo Ecclesiæ *in partibus* insignitus erit.

Loca omnia, quæ nunc exemptæ eorundem ordinum jurisdictioni subjacent, quæque territorio illis, ut dictum est, assignando minime comprehendantur, suis seu proximis Diœcesibus aggregabuntur.

Art. 10. Archiepiscopi et Episcopi ordinariæ suæ auctoritatis, et jurisdictionis usum ad universum proferent territorium, quod uniuscujusque Diœcesis finibus juxta novam circumscriptionem contineatur; ac propterea qui eum usque in præsens, ad regiones aliena Diœcesi conclusas quovis titulo protulerint, ab hujusmodi exercitio cessabunt.

Art. 11. Omnes etiam jurisdictiones privilegiatæ, et exemptæ, cujuscumque speciei sint, et quomodocumque nuncupentur, penitus cessabunt, ea non exclusa quæ ad Sancti Joannis Hierosolymitani Ordinem spectat. Subdita autem nunc iisdem jurisdictionibus territoria propriis, seu finitimis Diœcesibus adjungentur in nova harum circumscriptione, prout articulo septi-

mo statutum est, perficienda, salvis tamen, ac in suo robore mansuris quæ competunt

1. Pro-Capellano majori Catholicæ Majestatis Suæ.
2. Vicario generali castrensi.
3. Quatuor militiis Sancti Jacobi, Calatravæ, Alcantaræ et Montesie, ad sensum eorum, quæ nono hujus Conventionis articulo prædisposita sunt.
4. Prælati Regularibus.
5. Nuntio Apostolico pro tempore, circa Ecclesiam et Xenodochium Itolorum, in hac ipsa urbe (*Madrid*) erectum.

Vigebunt item speciales facultates, quæ Commissario Generali Cruciatæ in rebus officium suum respicientibus, juxta delegationis litteras, aliasque Apostolicas concessiones, respondent.

Art. 12. Suppressa declaratur Collectoria generalis, quæ à *spoliis, vacantibus et annatis* audit, concedito interim Commissariæ Cruciatæ munere vacantia administrandi, insoluta exigendi, et pendentia negotia ordinandi et conficiendi.

Pari modo supprimitur Apostolicum ac Regium Tribunal Gratia, vulgo *del Escusado*.

Art. 10. Transcripto supprimitur observamus exemptiones quæ vocantur *pasivæ*; sequenti vero illas, quæ *activæ* dicantur. Omnium, uti præscribitur, abolitio ad exitum perducetur cum effectum suum sortiatur ejusdem Conventionis art. 7, ad huj. volum. pag. 116 consignatus.

Pro-Capellani Majoris, non Capellani Cath. Majest. nomen Magistratui, de quo art. 11 agitur, tribuitur, quia ab antiquissimis temporibus talis Capell. titulus Compostellano Archiepiscopo competit, ut opp. *El Concordato de 1851 comentado*, pag. 59, exponitur.

Pro-Capellanus iste quasi episcopalia jura plenissime exercet in loca quæ appellantur *Sitios Reales*, et iis annexa, si facultates excipias tum synodum celebrandi, tum concursum ad parochiales ecclesias indicendi: ut patet ex Pont. Benedicti XIV bulla an. 1755, Pii VI brevibus ann. 1777 ac 1798, et similibus Pii VII Litteris an. 1802.

Quod Vicarii generalis Castrensis potestatem spectat, ea Apost. brevibus, quæ iterum atque iterum, quocumque videlicet septennio, rogant. Cath. Reg., expediri solent, regulata habetur; ut ex *legg. tit. 6 lib. 2 Novis. Compilat.* apparet.—Utrumque munus, nempe tam Regii Pro-Capellani, quam Castrensis gen. Vicarii, ordinario explicat Patriarcha Indiarum, de quo ad huj. tit. Sect. 3 mentio facta est.

De Militaribus Hisp. Ordinibus istius lib. tit. ult. redibit sermo.

Regularium Prælatorum jurisdictio per aliquod tempus temperata a nobis est S. S. Pii IX *Motu proprio* dato die 12 Aprilis an. 1851, cujus en verba: Statuimus ac mandamus, ut domus Congregationum atque Ordinum regularium, qui per Hispaniam restituentur, ad hinc proximum decennium, ab hac die incipiendum, respectivis Episcopis, et Ordinariis Diœcesanis, tamquam ab Apostolica Sede delegatis, omnino subjiciantur.

Jurisdictio Nuntii Apost. in Matrit. Ecc. et Nosocomium vulgo *de los Italianos*, Pont. Litteris stabilita sæc. XVI, quo erecta sunt, non semel postea, ac novissime sub Papa Leone XII an. 1826, confirmata eadem forma fuit.

S. Cruciatæ generalis Commissarii Magistratum supprimitur, et Sac. et civ. Potestat. opportunum visum est, ut Reg. decret. 6 April. 1851, et ordin. 25 Januar. 1852 demonstrant.

Collectoria vulgo *de Espolios y Vacantes* abolitio Concordati articulo 51 *ad fin.*, cujus vi jus Spolii absolute cessat. ut et 57, qui beneficiorum

redituum pro vacationis tempore administrationi sub Ordinariis providet, consequens omnino est.—V. *Novis. Compil. lib. 2 tit. 15.*

Tribunalis dicti del Escusado existentia *decimarum*, de quibus *lib. 2 tit. 16*, agit nostras Auct., præstationem legibus sancitam supponebat: unde mirum est illud in præsentii rerum statu aboleri.—V. *legg. tit. 12 ejusd. lib. in Novis. Compil.*, ubi *not.* 1 prædicti Tribunalis originem expositam habes.—Reg. Decretum diei 21 Januar. an. 1851 et *Collectoriæ de Espolios* et *tribunalis del Escusado* suppressionem ad effectum perferri disposuit.

SECTIO VII.

DE CAPITULIS CANONICORUM.

55. COLLEGIA CANONICORUM.—56. UNDE ORTUM CANONICORUM NOMEN?—57. CANONICI SÆCULARES, ET REGULARES.—58. CAPITULA VEL CATHEDRALIA, VEL COLLEGIATA.—59. CANONICORUM OFFICIUM.—60. DIGNITAS IN CAPITULIS INEST.—61. POTESTAS CAPITULI CATHEDRALIS SEDE VACANTE.—62 ET 63. VICARIUS CAPITULARIS: A QUIBUS, ET INTRA QUOD TEMPUS EJUS ELECTIO FACIENDA SIT?—64. QUIS ELIGI DEBEAT, ET QUAM JURISDICTIONEM HABEAT?—65. CAPITULUM, EJUSVE VICARIUS NIHIL SEDE VACANTE INNOVARE POTEST, ET NIHIL AGERE, QUOD SIT ORDINIS EPISCOPALIS.—66. QUÆ BENEFICIA CONFERRE POSSINT, QUÆ CONTRA NON POSSINT, ET QUIBUS RECTE DENTUR LITERÆ DIMISSORIÆ.

55.

Ecclésiasticam Dignitatem hodie etiam inesse constat in collegiis Canonicorum, tum cathedralium, tum collegiatarum Ecclesiarum. Cathedrale templum dicitur, in quo Episcopus suam habet cathedram, et quod princeps est ceterorum, quæ in civitate, aut in diœcesi sunt. Cetera templa, quæ post cathedrale collegium habent canonicorum, collegiata appellantur.

56. Omnibus olim clericis commune fuit Canonicorum nomen, quia scilicet adscripti erant *canoni*, seu *matriculæ* Ecclesiæ, cujus sumptu alebantur (1). Mediis autem sæculis Canonici dicti sunt clerici, qui communem, et secundum propriam regulam vitam traducebant. Hoc sensu Crodogangus, Metensis Episcopus, primus ætate Pippini Regis Canonicos instituit, clericos videlicet, quos, nullis emissis votis, in unam societatem coegit, quibusque regulam dedit (2) Quod vitæ institutum omnes pene Ecclesiæ acceperunt; Synodus vero Aquisgranensis regulam edidit plenioram, quæ ad canonicæ vitæ institutionem pertinebat.

(1) Canonis nomine hoc sensu utitur Concilium Nicænum *can. 19 tom. 2 col. 41 collect. Labbæi*, et Antiochenum *can. 1 col. 585 tom. 2*. Quod idem est atque illud, quod Canon Apostolorum 14 apud Cotelerium *PP. Apost.*

tom. 1 pag. 444 ed. Amstelædami 1724, catalogum, Concilium Agathense *canon. 2 ejusd. Collect. tom. 5 col. 521*, Augustinus *Serm. 356 num. 14 col. 1590 tom. 5 ed. Venet. an. 1781, tabulam clericorum* appellant. Quare cum omnium clericorum nomina in canone, sive matricula Ecclesiæ essent descripta, Canonici dicebantur, et hinc Cyrillus Hierosolymitanus *præfat. catech. num. 4 pag. 4 ed. Maurin. Paris. 1720* ita significat *clericorum præsentiam*, Concilium Laodicenum *canon. 15 tom. 1 col. 1554 collect. Labbæi* vocat *clericos cantores*, et generalim in Concilio Nicæno *can. 16 col. 40, et Antiocheno can. 2 col. 588 loc. cit.* Ecclesiæ clerici significantur.

(2) Primus Crodogangus certam videtur dedisse regulam clericis communem vitam traducebantibus, quæ quidem regula extat apud Holstenium *Cod. Regular. tom. 2 pag. 96 ed. August. Vindel. 1759*. Verum ante ejus ætatem jam ipsa communis vita clericorum obtinebat. Nam initium habuit in oriente, ubi eam viguisse testantur S. Basilius *ep. 207 tom. 3 opp. pag. 510 ed. Maurin. Paris. 1750*, et Sozomenus *lib. 6 cap. 51 pag. 264 ed. Valesii Cantabrig. 1720*. Ex Oriente in Occidentem opera S. Eusebii Vercellensis, cum ipse ab Athanasio ex Oriente rediit, illam migrasse, tradit Ambrosius *ep. 65 n. 66 t. 3 col. 1128 ed. Maurin. Venet. 1751*. Eam vero sequuti sunt Ambrosius, Martinus Turonensis, Paulinus Nolanus; ac præsertim Augustinus, cujus exemplum, uti narrat Possidius *in ejus vit. cap. 5 col. 260 tom. 10 opp. Augustini edit. Maurin. Venet. 1750*, complures Ecclesiæ sequuntæ sunt. Certum porro est, Augustinum una cum suis clericis communem egisse vitam, sed iis non alia fuisse videtur regula, quam Evangelium. Consule Thomassium *Vet. et nov. Eccles. disciplin. par. 1 lib. 3 cap. 5, Holstenium loc. cit. addit. 7 pag. 95, Mabillonium Annal. Benedict. tom. 2 lib. 23 num. 31 pag. 170. edit. Lucæ 1759, et Cl. Card. Garampium, quem nuper vita defecit magno damno rei literariæ Dissert. 9 in Vit. B. Claræ Ariminensis.*

(N. S. Vita communis ab omnibus fidelibus in prima Hierosolym. Ecclesia sub Apostolis agebatur: *Act. Apost. 5*. Sed quum ab ea recessissent laici, soli Clerici deinceps eam coluerunt.)

57. Ita nati, et brevi propagati canonici, qui sub certa regula communem vitam traducebant. Sed cum hæc regula, atque hæc communis vita consequentibus annis pene ubique decessisset, eam instaurare conati sunt viri insignes pietate, et doctrina (1), qui monasticis etiam votis suos canonicos obstringi voluerunt; qua in re novi ab antiquis canonicis differebant, quibus suo se patrimonio non abdicare licebat. Cum vero non omnes clerici communem illam, ac pene monasticam amplecterentur vitam, hinc aditus patefactus est Canonicis, qui sæculares appellantur. Nam Regulares sunt, qui sub Præposito communem vitam, et votis adstrictam agunt; sæculares vero, qui seorsim vivunt, ac perpetuis ecclesiasticis præbendis donati, suaque bona retinentes, servant canonicum institutum, quatenus patitur vita singularis.

(1) Quod in Italia præstiterunt Petrus Damiani, in Gallia Ivo Carnoten-